

بیماریهای ناشی از قارچ

Phoma betae Frank

در چمندر قندو اهمیت بذر در انتقال آن

از : احمد احمدی نژاد*

مقدمه :

قارچ

گیا هچه ، لکه برگی و پوسیدگی ریشه روی انواع چمندر بوده و بعنوان عامل مولد مرگ گیا هچه دارای اهمیت فوق العاده ای است بدلیل اهمیت اقتصادی بررسیهای مفصلی روی چمندر قند بعمل آمده ولی این بررسیها در مورد انواع دیگر چمندر هم قابل تعمیم میباشند . این قارچ نیز مانند قارچهای دیگر چون *Pythium Spp*, *Rhizoctonia Solani*

Kuhn, *Fusarium Spp*, *Aphanomyces Spp.*

موجب مرگ گیا هچه در چمندر قند میشوند . این قارچ در سراسر دنیا وجود دارد ولی در کشورهای انگلستان ، فرانسه ، چکسلواکی ، قبرس و مالزی دارای اهمیت اقتصادی فراوان تری است ۲۱ - ۳ - ۵ - ۶ - ۷ - ۸ - ۹ - ۱۱ - ۱۲) . برخلاف قارچهای دیگر مولد گیا هچه که اغلب در خاک باقیمانده و از آن طریق صدمه تولید میکنند دوام قارچ *Phoma betae* در خاک و باقیمانده گیاه آلوده زیاد نیست و بذر بهترین محل برای بقاء

قارچ عامل بیماری است (۱۱ - ۳)

علی رغم اهمیت این قارچ روی چمندر قند در دنیا تاکنون در ایران تحقیقی در این مورد را شنیده و مخصوصا "از جهت اهمیت ویژه بذر در انتقال آن معروفی این قارچ و بیماریهای مهم ناشی از آن تحقیقاتی را ضرور ت بخشد که خلاصه نتایج آن بدینوسیله عرضه میشود .

در ایران این قارچ همراه *pythium aphanidermatum* (Edson) Fitzp و *Rhizoctonia solani* بعنوان عامل مولد مرگ گیا هچه

قبل و بعد از ظهور شناخته و معرفی شده است. همینطور بصورت عامل مولد لکه روی برگها ملاحظه و نشان داده شده است. فعالیت این قارچ بعنوان عامل مولد پوسیدگی ریشه در سیلو و انبار در بعضی نقاط دنیا دارای اهمیت است اما در ایران تا کنون جلب توجه نکرده است (۱)

خلاصه کارهای انجام یافته بدین منظور تحت عنوان زیر از نظر میگذرد .

-۱ علائم بیماری

-۲ عامل بیماری

-۳ روش بررسی

-۴ بحث و استنتاج

علائم بیماری .

چنانکه در مقدمه اشاره شد این قارچ بعنوان عامل مولد مرگ گیاهه و لکه روی چغندر قند مورد مطالعه واقع شده است، لذا علائم هربیماری جداگانه از نظر میگذرد .

الف : علائم بیماری مرگ گیاهه .

مدتی حدود چهار یا پنج روز پس از جوانه زدن بذر لکه هائی روی هیپوکوتیل گیاهه ظاهر میشود که ممکن است منجر به مرگ گیاهه قبیل از ظهور گردد (در این بررسی ها محدودی گیاهه حاصل از بذر جوانه زده از بین رفتند) گیاهه ظاهر شده ممکن است در قسمتهاي بالاي خاک واجد هیپوکوتیل تغییر رنگ یافته باشد و یا در بعضی از گیاهه ها این تغییر رنگ مشاهده نمیشود . عکس شماره (۱)

عکس شماره ۱ حالت مختلف آلودگی گیا هچه چندندر قند
به قارچ *Phoma betae*

چنانکه در عکس شماره ۱ مشاهده میشود فقط در گیا هچه وسطی هیپوکوتیل در با لای خاک تغییر رنگ داده و در چهار گیا هچه دیگر در قسمت زیر خاک تغییر رنگ هیپوکوتیل دیده میشود. اغلب گیا هچه های آلوده ظا هرا "سالم بنظر میرسند ولی در صورتیکه از زمین خارج شوند در قسمتهاي درون خاک تغییر رنگ هیپوکوتیل دیده میشود. قسمت آلوده هیپوکوتیل درخششده بوده و بر نگ قهوه ای تیره تا سیاه خود نمایی میکند. بروز علائم و پیش روی بیماری ناشی از این قارچ ممکن است تا چند روز تا ۸ برگه ادامه یابد آلودگی این قارچ در این مرحله اغلب در پوست هیپوکوتیل محدود شده و زیاد

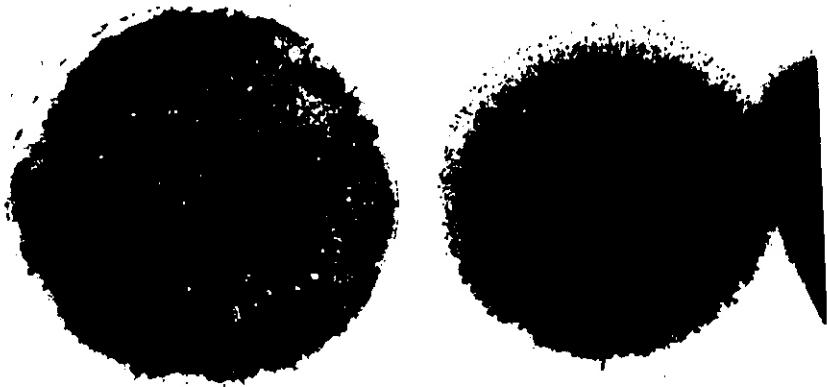
عجمیق و دورسی نیست . بدین لحاظ مرث شیاهجه دراشر این قارچ با مقایسه با *Pythium Spp* خیلی خفیف تر است .
ب : علائم برگ - سی :

بیشتر اوقات برگهای مسن کناری بوته مورد حمله این قارچ قرار میکیرند . علائم آن ابتدا بصورت لکه های ریز رنگ پریده در سطح برگها ظاهر شده که بتدریج اندازه آنها درست تر و رنگ آنها تیره شده و قهوه ای میشوند . لکه های ریز بهم وصل شده وبصورت نواحی قهوه ای درسطح برگها خودنمایی میکنند . سلیمان این لکه ها ابتدا یکنواخت میباشد ولی بمرور نوارهای متحدا لمرز تیره و روشن در لبه ها دیده میشود . معمولاً در حاشیه محاور بافت سالم در لکه های نوار قهوه ای تیره رنگ وجود دارد که بخلاف اصله بعد از آن بافت سالم سرخ رنگ برگ قرار دارد (عکس شماره ۲)

عکس شماره ۲ لکه جوان تولید شده توسط فارج
Phoma betae روی برگ چغندر قنند.

قسمت مرکزی لکه ها بتدريج رنگ روشن تری پیدا کرده و پاره شده و ميريزند در سطح با قيمانده قهوهای رنگ لکه ها ، بتدريج پيكنيد هاي قارچ ظاهرا ميشوند . لازم بذکراست که ممکن است در همه شرایط پيكنيد بفراوانی تشکيل نشود ولی نوع لکه ورشد قارچ در محیط مرطوب و محیطهاي کشت وجود آنرا مشخص ميسازد . (عکس شماره ۳۵) در صورت تولید بذر در محیط مساعد از نظر رطوبت لکه هاي مربوطه روی برگهاي مسن کناري تشکيل شده و بارشديوته اين لکه ها هم درشت و فراوان تر ميشوند و موقع بذردهي بوته هارشد و تکثیر سريع تسر شده و همه بوته را فرا ميگيرند .

عکس شماره ۳۵
Phoma betae در محیط کشتکلنی قارچ
PDA

در چنین شرایطی میزان تولید بذر خیلی کم شده و تقریباً " تمام بذر چنین بوته هائی به این قارچ آلوده میشوند . بدیهی است این حالت در صورت مرطوب بودن شدید محیط عارض میگردد . درکشور ما خوشختانه تولید بذر در محلی است که رطوبت لازم برای آلودگی شدید فراهم نیست

عامل بیماری

عامل این بیماری قارچی است بنام :

الف : فرم غیر جنسی

Phoma betae 1892

Pleospora betae BJORLING

ب : فرم جنسی *Pleospora bjoerlingii* BYFORD

چنانکه ملاحظه میشود حالت جنسی این قارچ دیده شده و از جنس

BJORLING میباشد این کار در سال ۱۹۴۴ در سوئد توسط *Pleospora*

انجام و *Pleospora betae* نامیده شده است بعدها

در انگلستان هم حالت جنسی ملاحظه و توسط BYFORD اسم آن

تفصیر کرده و *Pleospora bjoerlingii* نامیده شده است

درا بران تاکنون حالت جنسی مشاهده نشده است ، لذا مشخصات

* * *
حالات غیر جنسی قارچ از نظر میگذرد .

* * برای اطلاعات بیشتری در زمینه عامل بیماری توصیه میشود به

C.M.E. Description of pathogenic Fungi & Bacteria

No.149

مراجعه شود ..

قطر پیکنید ها ۱۵۰ - ۲۰۰ میکرون و ارتفاع آنها ۲۳۰ - ۲۰۰

میکرون (عکس شماره ۴)

پیکنیوسپورها بی رنگ ، تخم مرغی یا تقریباً "کروی بوده و ابعاد

آنها $3-4 \times 5-8$ میکرون میباشد (عکس شماره ۵)

عکس شماره ۴ پیکنیوسپور
های قارچ

Phoma betae 500x

عکس شماره ۵ پیکنیدقارج

Phoma betae 200x

روش بررسی

بمنظور جدا کردن و تشخیص این قارچ از اندامهای آلوده و بذر از
محیط کشت PDA روش بلوتر و آب آگار (روش منکان) استفاده بعمل آمد .

علائم حاصله بعنوان مولد مرگ گیا هچه مشهود و بیماریزایی آن بصورت عامل مولد لکه برگی به ثبوت رسیده که شرح روشهای مورد عمل بقرار زیر است . درمورد ارزیابی روشهای چون کار بود بذر راحت و عملی تر بوده از ع رقم بذراستفاده شد و درموقع لزوم از نسج آلوده هم برروشها مختلف کشت گردید و نتایج حاصل از آزمایش بذر تائید شد .

الف : روش بلوتر (Blotter Method) استفاده از کاغذ صافی استریل شده ، از مدتها پیش با مرطوب نمودن کاغذ فوق شرایط مساعد برای شروع فعالیت و رشد بیشتر قارچها تاء مین میشده است بدین منظور سه ورقه کاغذ صافی آزمایشگاه (Blotter) بقطر ۹ سانتیمتر را تاحدا شاع خیس نموده دوون تشکیل پتری قرار میدهیم .

سپس تعداد معینی بذر (در این مورد ده عدد) را روی این کاغذ درون پتری با رعایت فوایل لازم قرار داده و برای مدتی حدود هشت روز در حرارت $+_{1}^{+20}$ درجه سانتیگراد در سیکل نوری ۱۲ ساعت تاریکی و ۱۲ ساعت نور نزدیک به ماوراء بنفس (N_{7}, U_{9}) نگهداریم . بعد از این مدت توسط ذره بین دوچشمی مخصوص موسوم به بین اکولر با بزرگنمایی ۳۰ تا ۶۰ پیکنیدهای تشکیل یافته قارچ روی بذر و هپیوکوتیل گیا هچه ملاحظه و یادداشت شده معدل میزان آلودگی مجموع بذر های آلوده برای هر نمونه تعیین شده است . از هر نمونه بذر دویست عدد مورد آزمایش واقع شده است . روی گیا هچه ممکن است پیکنیدهای باندازه و سنیین مختلف تشکیل و ملاحظه گردد . عکس های ۶ و ۷

عکس شماره ۷ پیکنیدوپیکنیو
سپورهای قارچ منتقلی شده از

روی بذر 100 x

عکس شماره ۸ پیکنیدهای قارچ
100 x *Phoma betae*

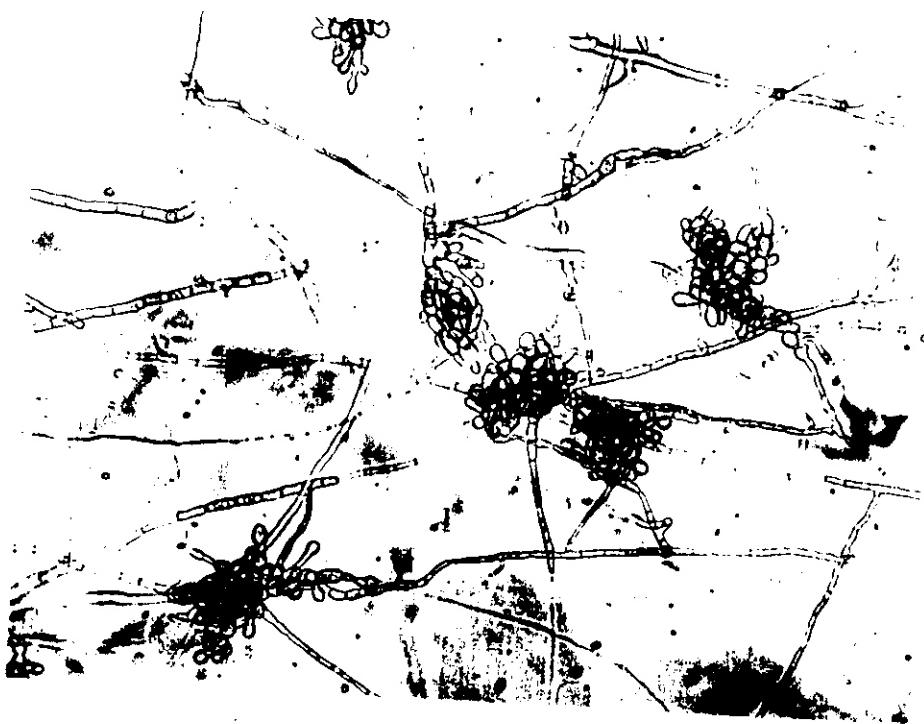
کیا هچه چفتدر قند

در مواقع مخصوص میتوان دوره رشد بذر را ۲ تا ۳ هفته برای مشاهده پیکنید قارچ اضافه نمود . این زمان اضافه در صورت عدم دسترسی به سیکل تاریک و روشن میتواند در توسعه و تکمیل پیکنیدها کمک نماید .

ب : روش استفاده از محیط کشت (PDA) بدین منظور محیط کشت (Difco Compound) باندازه توصیه شده توسط کارخانه سازنده (۲۹ گرم در هر لیتر آب) و بمیزان ۱۵ سانتیمتر مکعب درون هر تشتک پتروی ریخته شد .

بذر چفتدر پلی ژرم را بمدت ۱۵ دقیقه درون محلول هیپوکلریت سدیم ۱ درصد عفونی و در هر تشتک پتروی ده عدد بذر قرار داده و بمدت ۵ روز پتریها را در حرارت 2 ± 20 درجه سانتیگراد و سیکلنوری مذکور در روش بلوترا قرار داده تا سبز شوند بعد از این مدت کلینهای مملو از پیکنید قارچ حاصله توسط هربذر شمارش و ملاک مقایسه قرار گرفت (عکس شماره ۳)

ج : روش استفاده از آب آگار (روش منگان) ۱- در این روش ۱۵ سانتیمتر مکعب محلول $1/5$ درصد آگار درون هر پتروی ریخته شد . بذر چفتدر بهمان روشی که برای PDA کفته شد پس از ضد عفونی سطحی روی آگار در پتروی کشت گردید و پتریها را برای مدت ۵ روز در همان شرایط مذکور برای P.D.A نگهداری گردید پس از این مدت در اثر تماس یسلیوم قارچ با کف پتروی هیفهای (Hyphe) قارچ تورم حاصل نموده و اشکال Holdfast structure تولید مینمایند که ملاک سنجه میباشد (عکس شماره ۸)

عکس شماره ۸ نمونه تشكيل Holdfast structure

يا فته توسط در محبيط آب آگار

200x

يمنتظر مشاهده بافت مخصوص تورم (هيغها) پتري را معکوس زیر میکروسکپ قرار داده و پس از تنظيم با بزرگنمائي حدود ۶۰ درا طراف هر بذر بافت مخصوص مشاهده و يا داشت ميكرودد. مسئله قابل تذکر در اينمورد اينستكه بافت مخصوص چهل و هشت ساعت پس از کشت بذر در پتري حاوي آب آگار ظاهر شده و قابل ملاحظه است . کشت در پتري در سیستم تاريک و روشنائي مانند آنچه انجام شده و يانور يا تاريکي پيوسته *Phoma betae* و دائم از نظر تشكيل اين بافت بي تاء ثير است . بغير از قائم تاکنون هيج قارچ ديگري چنین بافتی را تحت اين شرایط توليد نکرده است در اين روش تعدادی پيکنيدم تشكيل ميشود ولی ملاک سنجش همان بافت مخصوص خواهد بود .

درا شر پیرشدن و یا صدمه ناشی از باکتریها ممکن است بافت مخصوص تغییر شکل داده یا تیره و سیاه شود ولی با کسب تجربه این موارد قابل تمیز خواهد بود .

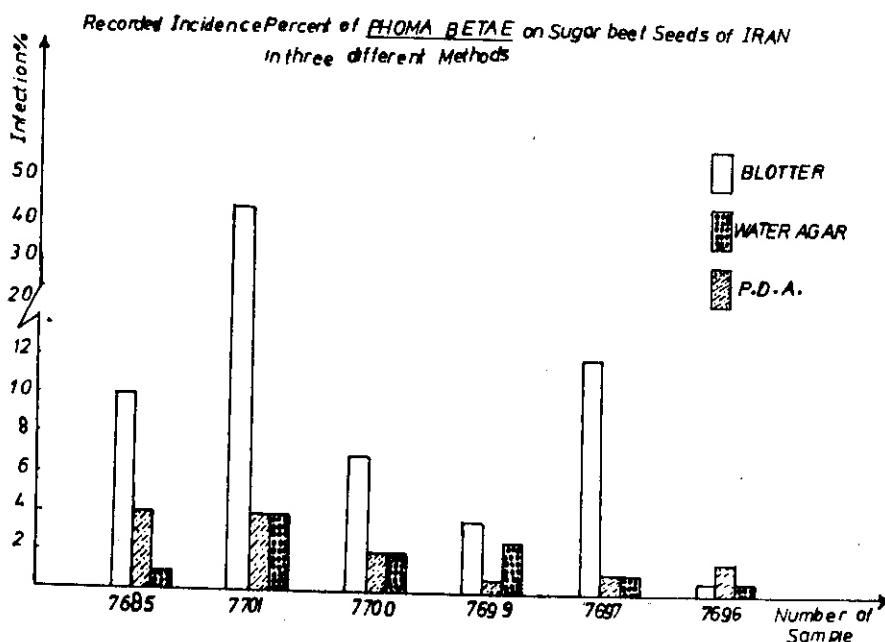
د : مشاهده علائم بیماری روی گیاهچه .

بمنظور مشاهده علائم و انتقال بیماری از طریق بذر تعدادی از آلوده ترین رقم بذر (شماره ۷۷۰۱) درون گلدانهای واحد خاک بزرگ استریل در گلخانه با حرارت ۲۰ ± ۲ درجه سانتیگراد و نور مصنوعی شبیه نور خورشید کاشته شده و نگهداری گردید . پس از ظهر گیاهچه روی بعضی از آنها علائم بیماری ملاحظه شد (عکس شماره ۱)
ه : ثبوت بیماریزایی قارچ بعنوان مولد لکه برگی .

در منطقه خوزستان این قارچ بصورت عامل مولد لکه برگی روی چندر قند خودنمایی میکند . نمونهای از منطقه مذکور روی محیطکشت P.D.A رشد داده شد و پس از رشد کامل و پوشیده شدن سطح پتری از پکنیک دمیلیوم قارچ ، محتوی چهار پتری توسط آسیاب مخصوص خورد شده با آب قطر استریل اختلاط و رقیق سازی بعمل آمد . محلول حاصل از صافی استریل عبور داده شد و محلولی از پیکنیکو سپرهای قارچ بدست آمد . این محلول توسط محلولپاشی روی قسمتهای هوا بی بوته های جوان که چهار هفته از سبز شدن آنها میگذشت پاشیده شد . برای مدت بیست و چهار ساعت جهت تاء میان رطوبت اشباع ، بوته های پوشن پلاستیکی پوشیده شدند . علائم بیماری دو هفته پس از محلول پاشی روی برگهای کناری بوته ها ظاهر شد که عیناً " - شبیه علائم موجود در طبیعت بودند (عکس شماره ۲) .
از برگهای واجد لکه ، قارچ تلقیح شده بدست آمد .

بحث و استنتاج :

۱- در مقایسه روش‌های سه گانه که بمنظور تشخیص و تعیین میزان آلودگی بکار رفته است در ۶ رقم بذر آلوده چنانکه در نمودار مربوطه ملاحظه می‌شود (عکس شماره ۹) روش بلوتر از نظر بالابردن میزان آلودگی نسبت به دو روش دیگر مفید تر بوده و میزان آلودگی

عکس شماره ۹ نمودار مقایسه ای میزان آلودگی چند رقم بذر در روش‌های مختلف .

آلودگی را خیلی زیاد ترنشان میدهد . برای مثال در بذر شماره ۷۷۰۱ میزان آلودگی در روش بلوتر ۴۷ و در دوروش دیگر هر کدام ۴ درصد بدست آمده است ، بدیهی است عامل اصلی این وضعیت ضد عفونی سطحی است که در روشهای واجد آکار انجام شده است زیرا با توجه به اینکه آلودگی سطحی بذر باین قارچ زیاد است در ضد عفونی سطحی جمعیت قارچ بنحو بارزی نقصان حاصل نمینماید . بدیهی است چنانکه بذر ضد عفونی نشود میزان آلودگی در هریک از دوروش دیگر هم بالا خواهد بود . برای مثال در بررسیهای بعمل آمده روی بذرها خارجی که بطور غیر پیوسته دریک همکاری بین المللی توسط نگارنده بعمل آمده روش آب آکار با بذر بدون ضد عفونی میزان آلودگی را تابیش از ۹۰ درصد نشان داده است اخیرا " در رو ش آب آکار اولا" ضد عفونی بذر حذف شده ثانیا " بمنظور جلوگیری از جوانه زدن بذر و تولید گیاهچه توسط بذر از علفکش 2-4-D به نسبت ppm 50 با محلول آب آکار مخلوط میشود . اینکار ضمن این فایده که اشکال حذف گیاهچه را موقع بازدید از بین میبرد واجد این عیب است که مشاهده نمونه های تی پیک پیکنید قارچ را که کاهی روی چنین گیاهچه ای تشکیل میشوند حذف نمینمایند با این وصف چنانچه بذر ضد عفونی نشود میزان آلودگی در هریک از دوروش دیگر هم بالا خواهد بود .

در مرور استفاده از محیط کشت PDA تجعلت مغذی بودن و مساعدت - شرایط کشت برای رشد قارچهای دیگر در صورت عدم ضد عفونی سطحی قارچهای دیگر روی بذر که اغلب غیر پارازیت هستند ممکن است رشد قارچ فومارا تحت الشاع قرار داده و با محدود کردن آن در صورت بورسی مقایسه ای بذر میزان آلودگی خیلی کمتر از آنچه موجود است بدست آید . ولی با استفاده

ازدروش آب آگار بدون ضد عفونی سطحی میتوان از خطر آلودگی سایر قارچها درامان بود و میزان آلودگی به قارچ فوما را تقریباً "دقیق بدست آورد . زیرا اولاً بدلیل شیوه نسبتی این ماده غذائی نیروان در آگار رشد بقیه قارچها زیاد نیست ثانیاً " با وجودیکه پیکنیدهای اولیه هم درون آب آگار درست میشوند ولی ملاک سنجش همان بافت های مخصوصی موسوم به Holdfast structures است که اختصاراً " به قارچ *Phoma betae* مربوط است به هیچ قارچ دیگر (۲) .

با مشاهدات و تجربیات بعمل آمده در این مرور جنین میتوان استنباط و توصیه نمود . در صورتیکه منحراً " میزان آلودگی قارچ *Phoma betae* مورد نظر باشد روشن آگار بهتر و عملی تر است . اما بررسیهای کلی بذر و نسخ آلوده روش بلوتر میتواند یک روش مطلوب باشد . مخصوصاً چنانچه میزان آلودگی به قارچ *Cercospora beticola sacc.* لازم باشد و آشناei بقدرتی باشد که قارچهای پر جمعیت چون

تولید نمایند روشن بلوتر مطلوب است لازم بتدکر . سه که تشکیل پیکنید روی بذر و گیاهچه حاصل آن در محیط بلوتر در غالب موارد مخصوصاً " در سیکل نوری بکار رفته در این آزمایش کاملاً " قطبی و قابل اطمینان است اما نسخ آلوده احتمالاً " به قارچ *Phoma betae* ممکن است در هر شرایطی در محیط بلوتر بسرعت پیکنید تولید ننماید که این امر هم با مختصر تجربه و تعویض فاکتورهای فیزیکی چون نور حرارت و احیانی " رطوبت توسط محققین مربوطه قابل کاوش و تشخیص است . تلیق بررسی های (1968) (Neergard) (Detempe) (10) میزان آلودگی حاصل از دوش

PDA (ضد عفونی بذر) با میزان مرسی

گیا هچه حاصل از کاشت بذر در خاک گلخانه و در حرارت ۱۵ درجه سانتیگراد نزدیک است و در موارد مخصوصی این روش توصیه میشود () این بررسی قبل از کار برد روش آب آگار بعمل آمده و نتیجه گیری شده لذا با آب آگار هم بررسی مقایسه ای لازم بنظر میرسد () (نگارنده)

۲- در صورت وجود چند قارچ چون *Rhizoctonia Solani*, *Pythium Spp*, *Fusarium Spp*, *Phytophthora drchsleri* در نمونه های بیمار چفتندر اغلب جدا کردن قارچ *Phoma betae* بدليل تحت تاء شیر سایر قارچها قرار گرفتن با اشكال موافق طبق این بررسی و تحقیقات بعمل آمده قبلی میتوان چنین اظهار نظر نمود که در ایران قارچ

Pythium aphanidermatum بعنوان عوامل *Phoma betae*, *Rhizoctoni solani*

مهم مرگ گیا هچه و بعنوان عوامل سهم پوسیدگی ریشه شناخته شده اند قارچ *Pythium aphanidermatum* بیشتر بصورت عامل مولد مرگ گیا هچه قبل از ظهور عمل کرده و حدود چند

هفته پس از ظهور گیا هچه با دوقارج دیگر رقابت دارد . در این موارد سریع آن در محیط های کشت CMA آنرا از دو قارچ دیگر متمایز میسازد قارچ *R.Solani* هم با روشهای کشت در محیط های مغذی و محیط بلوتر قابل جدا سازی است و نانچه قارچ *Phoma betae* در بلوتر و محیط کشت باندازه قابل تشخیص رشد نکرد و پیکنید تولید ننمود میتوان از محیط آب آگار برای تشخیص قطعی آن بهره گرفت .

که *Phoma betae*

۴- با توجه به بیولوژی قارچ

برای تشکیل واستقرار روی بذر (تنها منبع مهم دوام و بقاء آن) احتیاج به رطوبت زیاد در واخر فصل قبل و موقع برداشت و خرومنکوبی بذر دارد و این شرایط در اکثر نقاط اروپا که از نظر تولید و صادر کنندگان مهم بذر میباشد تاء مین است، لذا این کشور ها برای تاء مین بذر بدون آلودگی و یا با آلودگی خفیفتر ناچارند با تحمل مخارج نسبتاً " سنگین بذر مورد نیاز خود را در نقاط مختلف دنیا تهیه کنند . از آنجائیکه شرایط ایران در نقاطی که کشت چغندر و تهیه بذر آن متداول است برای استقرار و توسعه این قارچ و قارچ بذر زاد مهم دیگر *Cercospora beticola* فراهم نیست بذر تولید شده در ایران از این جهت نسبت به بذرهای خارجی مناسب و کم خرج تهیه میشود لذا توصیه میشود در صورت تاء مین سایر امکانات و بررسی جنبه های فنی دیگر میتوان تولید بذر چغندر قند را درکشور توسعه داده و با بازاریابی مناسب جنبه صادراتی برای این بذر برقرار نمود مخصوصاً " اینکه امکانات بنگاه اصلاح و تهیه بذر چندر قند از نظر وسائل و پرسنل فنی متخصص ممکن است اقدام در چنین جهتی را مقدور سازد که در این صورت قدمی است بس ارزشمند در راه قطع وابستگی کشاورزی و تاء مین خود کافی .

Diseases Caused by *Phoma betae* on Sugar Beet and the Importance of the seed as its Transmitter

Phoma betae Frank can be cause of important diseases such as Black leg, Damping-off, Leaf-spot and Root-rot on sugar beet. These diseases have been observed almost all over the world. In Iran because of unfavorable conditions for the pathogen and favorable for the plants there are not serious damages of this pathogen. *Phoma betae* is not as soil inhabiting fungus. It does not survive very long time in the soil after the host material becomes decomposed. Therefore the probability of infection from the soil is very remote. The fungus is seed-borne and remains alive in the seed as long as the seeds remain viable. It survives in the seed at least for 5 years. So, the source of this disease is in the seed not in the soil.

The amount of seed infection and transmission of *Phoma betae* in sugar beet seed is also highly depended on the precipitation during growing period of mother plant. In Iran where we produce sugar beet seed there is not enough precipitation and rainfall for *Phoma* infection of the seed. Because of this advantage the amount of Iranian sugar beet seed infection is very low and enough seedling stands can easily be obtained.

Different methods have been used by investigators for

detection of the pathogen on seed as well as soil and plant parts. One of the method being used is Mangan water Agar method which considered by many seed pathologists are the most appropriate procedure .

In our investigation this method was quite satisfactory Blotter method which needs less time and labour had also enough counts of fimgus even more than Mangans W.A. due to non use of surface disinfectant in Blotter method .

I can say : In routine and non comparative seed health tests, whenever other seed fungi need to be recorded the Blotter method to be used, whin there is a need to have an accurate record of phoma betae Mangans water Agar Which recently has been modified will be replaced .